

Nousu-ohjelma & vaellusesteiden poisto

Virtavesi –symposium, 15.4.2026, Lahti

Perttu Tamminen, erityisasiantuntija, maa- ja metsätalousministeriö

Nousun tavoite ja toimenpiteet

- Tavoite vahvistaa uhanalaisia vaelluskalakantoja palauttamalle luontainen lisääntyminen
 - Vaellusesteet merkittävä tekijä elinkierron estymisessä
 - Toimenpiteet tukevat virtavesiekosysteemin tilan parantamista laajasti
- Toimenpiteenä esteellisyyden poisto: **esteiden purku**, ohitusuomat & kalatiet, alasvaellusrakenteet, tutkimus- ja seurantahankkeet
 - Ei laajoja virtavesikunnostuksia tai valuma-alueitoimia
- NOUSU –ohjelma käänne etenkin virtavesien esteiden purkamisessa
 - Käynnistyi v. 2020, edennyt hallituskausittain (rahoitus 8 milj e vuosille 2024-2027)
 - Kalataloudellisia kunnostus- ja kalatiehankkeita tehty pitkään
 - Suurin muutos aiempaan lisääntynyt rahoitus ja kiinnostus uhanalaisia kalakantoja ja virtavesiä kohtaan. → Aiheen parissa toimivien tahojen aktivoituminen
- NOUSU –ohjelma toteuttaa EU:n ennallistamisasetuksen tavoitetta purkaa virtavesien vaellusesteitä - vahva tuki ohjelman jatkolle

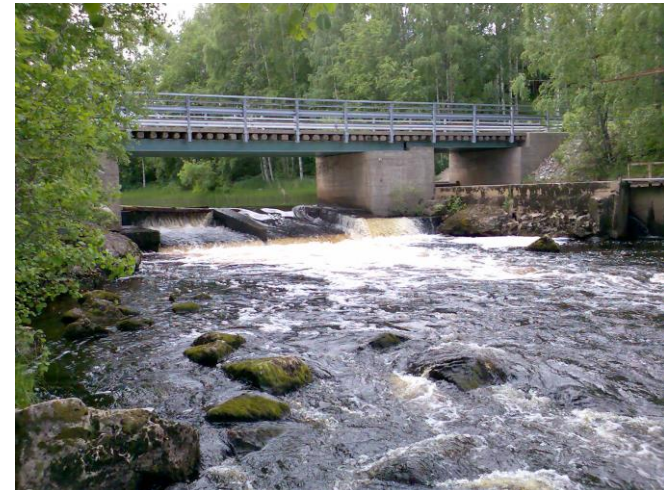

NOUSU:n tuki paikallisille aloitteille

- Toimintaperiaatteena valtion vipurahoitus (maks 50%) sekä asiantuntijatuki hankkeille
 - Elinvoimakeskuksissa kolme alueellista koordinaattoria (asiakasrajapinta)
 - Elinvoimakeskukset eivät itse toteutua hankkeita – tarvitaan hankevetäjä ja omarahoitusosuus
 - Etsitään sopivia kohteita, hankevetäjiä, rahoittajia
 - Luodaan verkostoja ja toimintamalleja hankkeille
 - Tarjotaan asiakaspalvelua etenkin hallinnollisiin kysymyksiin (luvitukset ym tekijät)
 - Rahoituspäätöksen saaneita hankkeita n.120kpl - lisäksi paljon valmistelussa olevia

Nummistenjoen myllypato, Loppi. Perttu Tamminen

Parkkikosken pato, Lestijoki. Etelä-Pohjanmaan ely-keskus 3

Paikallisista aloitteista toteutukseen

- Alueellinen kiinnostus vesistön/kalaston tilan parantamiseksi edellytys hankkeiden syntymiselle
- NOUSU-ohjelman hankepriorisoinnissa toimenpiteiden ekologinen vaikuttavuus keskeisin
 - Toteutus edellyttää kuitenkin hankevetäjän ja vastinrahoituksen
- Hankevetäjän ei tarvitse olla paikallinen taho (usein on), mutta alueellinen tuki/kiinnostus tarvitaan
- Pääosa hankkeista pitkäkestoisia johtuen valmistelusta, suunnittelusta, luvituksesta ja toteutuksesta (2-5 vuotta)
- Hankkeiden läpiviemisessä mukana tyypillisesti iso joukko sidosryhmiä

Kuva sidosryhmätilaisuudesta Holstenkosken kunnostushankkeen jälkeen, Salo. Perttu Tamminen

Ennallistamisasetuksen velvoitteet jäsenvaltioille koskien jokien esteitä (artikla 9)

- Jäsenvaltioiden on **kartoitettava pintavesien kytkeytyneisyyden keinotekoiset esteet** ja ottaen huomioon keinotekoisien esteiden sosioekonomiset tehtävät **yksilöitävä esteet, jotka on poistettava**
 - Ensi sijaisina kohteina käyttötarkoituksensa menettäneet esteet
 - Parhailaan laaditaan kansallista ennallistamissuunnitelmaa (lausunnoille 5/2026, komissiolle 8/2026)

Työtä riittää - tervetuloa mukaan talkoisiin!

Kiitos mielenkiinnosta!

perttu.tamminen@gov.fi / 050 4382179